

รายงานการวิจัย

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

The Operating in accordance with Good Governance of Personnel in Khon Kaen City Municipality

รังสรรค์ สุภารีย์¹
รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่งงาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 164 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักกณิธิธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

2. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษาและระดับตำแหน่งงานต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การปฏิบัติงาน, หลักธรรมาภิบาล, เทศบาลนครขอนแก่น

ABSTRACT

The purposes of this study were to study and compare the operating in accordance

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

with good governance of personnel in Khon Kaen City Municipality classified by personal factors such as gender, education level and position level. Population consisted of 278 personnel of Khon Kaen City Municipality. Samples were 164 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The personnel in Khon Kaen City Municipality had the operating in accordance with good governance at high level both overall and each aspect, ranked by descending; participation, responsibility, accountability, the rule of law, cost effectiveness or economy and morality respectively.

2. The opinion of the personnel with different gender, education level and position level was not different operating both the overall and each aspect

Keywords: The Operating in accordance, Good Governance, Khon Kaen City Municipality

บทนำ

การปกครองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยาที่ใช้การปกครองระบอบ

สมบูรณาญาสิทธิราชย์มีพระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพ ทรงมีพระราชอำนาจเหนือทุกสิ่งทุกอย่างประชาชนเป็นเพียงผู้อยู่ใต้การปกครองจนมาระยะต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ บรรดาพวขุนนางได้รับการศึกษาต่อที่ต่างประเทศจึงได้มีความคิดที่นำกรอบหรือแนวคิดในการปกครองจากทางตะวันตกมาใช้ปกครองจนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ภายหลังการปฏิรูปการปกครองและการปฏิรูปการศึกษา พระองค์ได้มีกระแสความคิดที่จะให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศโดยมีรัฐสภาเป็นสถาบันหลักที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น

เสียงเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็ยังคงมีออกมาอย่างต่อเนื่องแต่ยังไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงใดๆ มากนัก นอกจากการปรับตัวของรัฐบาลทางด้านการเมืองการปกครองให้ทันสมัยยิ่งขึ้นกว่าเดิมเท่านั้นแต่ก็ยังไม่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศแต่ประการใดจนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้มีคณะผู้ก่อการภายใต้การนำของ พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนาซึ่งเรียกตัวเองว่าคณะราษฎรได้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นผลสำเร็จการจัดระเบียบบริหารราชการของไทยภายหลัง พ.ศ. 2475 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มา

เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476 ขึ้นมาใช้บังคับซึ่งเป็นมาตรการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในส่วนของการปกครองท้องถิ่นได้มีมาตรการการกระจายอำนาจบริหารในลักษณะของการจัดบริการสาธารณะที่เรียกว่ากิจการท้องถิ่นโดยแท้ขึ้นซึ่งในทางวิชาการถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาไปสู่มาตรการการกระจายอำนาจบริหาร (โกวิทย์ พวงงาม, 2543 : 46)

การตื่นตัวของสังคมไทยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลหลายๆ หน่วยงานของภาครัฐและสถาบันต่างๆ มองเห็นความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ออกมาส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างธรรมาภิบาลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของเทศบาลโดยยึดหลักกฎหมายเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างจิตสำนึกของประชาชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่นทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งคณะทำงานส่งเสริมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลในส่วนภาครัฐเองได้ปรับตัวเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลอย่างเห็นได้ชัดเช่นการก่อตั้งเทศบาลเพื่อเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นการปรับลดขนาดองค์กรการปรับปรุงคุณภาพการบริการให้มีคุณภาพการบริการไม่แพ้องค์กรเอกชนเป็นต้นสำหรับหลักการเรื่องธรรมาภิบาลก็ได้มีกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการ

บ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542 คือ “หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าโดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานกำหนดแผนโครงการในความรับผิดชอบต่อสังคมคู่กับหลักธรรมาภิบาล” (บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ และคณะ, 2546 : 17)

เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจในการบริการสาธารณะเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนโดยต้องพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลให้อยู่ดีกินดีมีสุขภาพดีเพื่อประกอบเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งพร้อมทั้งพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดตามสมดุลต่อระบบนิเวศวิทยารวมทั้งต้องพัฒนาและรักษาวัฒนธรรมการศึกษาและประเพณีท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทาง ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนคร

ขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล

สมมติฐานในการศึกษา

1. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

2. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

3. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นที่มีระดับตำแหน่งงานต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา คือ แนวคิด การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) ได้แก่ หลักหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 278คน ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรฝ่ายบริหาร สำนักปลัดเทศบาล สำนักงานคลัง สำนักงานช่าง สำนักงานสาธารณสุขและ

สิ่งแวดล้อม กองวิชาการและแผนงาน สำนักการศึกษาสำนักสวัสดิการสังคมและหน่วยสอบภายใน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 164 คน

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่งงาน

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ หลักหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 278คน ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรฝ่ายบริหาร สำนักปลัดเทศบาล สำนักงานคลัง สำนักงานช่าง สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองวิชาการและแผนงาน สำนัก

การศึกษาสำนักสวัสดิการสังคมและหน่วย
สอบภายใน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา บุคลากร
เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณ
ของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้าง
ถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้
ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาด
เคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
เท่ากับ 164.01 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่ม
ตัวอย่าง 164 คน และเก็บข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อ
สอบถามความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาล
นครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับการ
ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 1
ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วน
บุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ(Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็น
ของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัด
ขอนแก่นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรร
มาภิบาล

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็น
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต
(Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวม
ข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตาม
ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการ
ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2
ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับ
ความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตาม
กรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ
พิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน
ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิด
ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถ
วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้ว
นำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษา
แนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข
แล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน
พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการ
แก้ไขปรับปรุงเพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรง
ตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้
(Try-Out) กับบุคลากรเทศบาลตำบลบ้ำไผ่
อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 40 คน

6. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลอง
ใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นราย
ข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation
และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

(Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองและได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติในการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 101 คน (ร้อยละ 61.59) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน (ร้อยละ 38.41) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 82 คน (ร้อยละ 50) รองลงมาจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 48 คน (ร้อยละ 29.27) และจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 34 คน (ร้อยละ 20.73) ส่วนใหญ่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติการ จำนวน 132 คน (ร้อยละ 80.49) และตำแหน่งระดับบริหาร จำนวน 32 คน (ร้อยละ 19.51)

2. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.37$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.35$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.91$) ด้านหลักหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.88$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.83$) และด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านหลักหลักนิติธรรม บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวม และทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ดังนี้ การออกข้อบัญญัติ ข้อบังคับของเทศบาลได้รับการยอมรับจากประชาชน ($\bar{X} = 4.04$) การบริหารงบประมาณสอดคล้องและเป็นไปตามข้อบัญญัติ ข้อบังคับ ($\bar{X} = 4.00$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการจัดซื้อจัดจ้างถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนและตามอำนาจหน้าที่ ($\bar{X} = 3.95$) มีการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายหรือข้อบัญญัติอื่น ตรงตามความต้องการของประชาชน ($\bar{X} = 3.85$) การปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอข้อเสนอนะหรือแสดงความคิดเห็นในการออกข้อบัญญัติของเทศบาล ($\bar{X} = 3.75$) และการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติฯ ให้ประชาชนได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.71$)

2) ด้านหลักคุณธรรม บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นได้นำข้อเสนอจากการประชุมประชาชนหรือแผนชุมชนบรรจุได้ในแผนพัฒนาของเทศบาลนครขอนแก่น ($\bar{X} = 3.82$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน ($\bar{X} = 3.79$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการบริหารงบประมาณโดยไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.78$) การปฏิบัติงานใน

เทศบาลนครขอนแก่น มีการจัดระบบประมาณและโครงการควบคุมพื้นที่ด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X}=3.75$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น เป็นไปอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X}=3.74$) และการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น ปฏิบัติกับประชาชนด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมโดยไม่มีอคติ ($\bar{X}=3.64$)

3) ด้านหลักความโปร่งใส บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวม และทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น มีกลไกตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ($\bar{X}=4.18$) การได้รับทราบแผนงานโครงการสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงจะได้รับ ($\bar{X}=4.15$) การรับรู้ข้อมูลที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น เช่น แก่สัญญาจ้าง เอกสารการเบิกจ่ายเงินต่าง ๆ ($\bar{X}=4.08$) การให้ตัวแทนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยต่างตั้งเป็นคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{X}=3.83$) การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามกฎหมาย ($\bar{X}=3.72$) และการได้รับทราบเกี่ยวกับเกี่ยวกับการงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ ของเทศบาล ($\bar{X}=3.55$)

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวม

และทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ($\bar{X}=4.50$) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญๆ ($\bar{X}=4.49$) การปฏิบัติงานได้จัดเวทีประชาคมเพื่อแสดงผลงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถาม ($\bar{X}=4.40$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการสอบถามหรือรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้รับบริการ ($\bar{X}=4.32$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการประชุมสภาเทศบาลนครขอนแก่น ($\bar{X}=4.28$) และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลนครขอนแก่น ($\bar{X}=4.24$)

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวม และทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดให้มีกิจกรรมให้บริการประชาชนนอกสถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ($\bar{X}=4.50$) ท่านมีความกล้าหาญหรือพร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนจากปฏิบัติงานในหน้าที่ ($\bar{X}=4.45$) การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือผู้รับบริการ ที่มารับบริการที่เทศบาลนครขอนแก่น เช่น ป้ายแนะนำขั้นตอนการ

ปฏิบัติงานหรือการบริการประชาชน ($\bar{X}=4.43$) มีการจัดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเพื่อใช้ประกอบในการวางแผนและตัดสินใจ ($\bar{X}=4.41$) มีการจัดประชุมก่อนที่จะบรรจุเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาประจำปีของเทศบาล ($\bar{X}=4.37$) และในการปฏิบัติงานได้มีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากผลการตรวจสอบอย่างจริงจัง ($\bar{X}=3.99$)

6) ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การแต่งตั้งประชาชนเป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลนครขอนแก่น ($\bar{X}=4.01$) การดำเนินโครงการกิจกรรมในการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นโดย มีการจัดลำดับความสำคัญก่อน หลัง ตามที่ประชาคมได้เสนอตามความจำเป็นเร่งด่วน ($\bar{X}=3.87$) ในการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการดำเนินการโดยลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นคุณภาพและผลของงานเป็นสำคัญ ($\bar{X}=3.83$) มีการตั้งงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างในราคาที่เหมาะสมไม่สูงเกินจริง ($\bar{X}=3.82$) มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้พนักงาน สมาชิกสภาเทศบาลนครขอนแก่น รวมทั้งประชาชนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ($\bar{X}=3.80$) และในการ

ปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างรัดกุม ($\bar{X}=3.69$)

3. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของเทศบาลนครขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญและตระหนักรู้โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานโดยบุคลากรของเทศบาลนคร

ขอนแก่น ได้ยึดหลักการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542 : 2) ได้แก่ หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมไม่เลือกปฏิบัติและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรือตามอำนาจของตัวบุคคล หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันโดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริงทันการณตรงไปตรงมามีที่ไปที่มาที่ชัดเจนและเท่าเทียมมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมคิดร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่างๆ เช่น การแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะการประชาสัมพันธ์การแสดงประชามตินอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วมตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น หลักการรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น ได้แก่ การสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบตระหนักในหน้าที่ความสำคัญในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนหลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการ

และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และหลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามสำนึกในหน้าที่ของตนเองมีความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจขยันอดทน มีระเบียบวินัยและเคารพในสิทธิของผู้อื่น

บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นได้มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในลำดับมากที่สุดแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านหลักหลักนิติธรรม ได้แก่ การออกข้อบัญญัติ ข้อบังคับของเทศบาล ได้รับการยอมรับจากประชาชน การบริหารงบประมาณสอดคล้องและเป็นไปตามข้อบัญญัติ ข้อบังคับ และ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการจัดซื้อจัดจ้างถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนและตามอำนาจหน้าที่

2) ด้านหลักคุณธรรม ได้แก่ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นได้นำข้อเสนอจากการประชุมประชาชนหรือแผนชุมชนบรรจุได้ในแผนพัฒนาของเทศบาลนครขอนแก่น การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการบริหารงบประมาณโดยไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์

3) ด้านหลักความโปร่งใส ได้แก่ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีกลไกตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส การได้รับทราบแผนงาน โครงการสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่พึงจะ

ได้รับ การรับรู้ข้อมูลที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน ในเทศบาลนครขอนแก่น เช่น แก่สัญญาจ้าง เอกสารการเบิกจ่ายเงินต่างๆ

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน ปัญหาสำคัญๆ การปฏิบัติงานได้จัดเวที ประชาคมเพื่อแถลงผลงานและเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและ ชักถาม

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การจัดให้มีกิจกรรมให้บริการ ประชาชนนอกสถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวก แก่ประชาชน บุคลากรมีความกล้าหาญ หรือพร้อมที่จะยอมรับผลจากการ กระทำของตนจากปฏิบัติงานในหน้าที่ การ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือ ผู้รับบริการ ที่มารับบริการที่เทศบาลนคร ขอนแก่น เช่น ป้ายแนะนำขั้นตอนการ ปฏิบัติงานหรือการบริการประชาชน

6) ด้านหลักความคุ้มค่า ได้แก่ การแต่งตั้งประชาชนเป็นคณะกรรมการ ติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของ เทศบาลนครขอนแก่น การดำเนินโครงการ กิจกรรมในการปฏิบัติงานในเทศบาลนคร ขอนแก่นโดย มีการจัดลำดับความสำคัญก่อน หลัง ตามที่ประชาคมได้เสนอตามความ จำเป็นเร่งด่วน ในการปฏิบัติงานในเทศบาล นครขอนแก่นมีการดำเนินการโดยลดขั้นตอน การปฏิบัติงานมุ่งเน้นคุณภาพและผลของงาน เป็นสำคัญ

2. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และ ระดับตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตาม หลักธรรมาภิบาล โดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วน บุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และระดับ ตำแหน่ง ไม่ได้ส่งผลให้การปฏิบัติงานตาม หลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนคร ขอนแก่น มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) เทศบาลนครขอนแก่น ควรจัด ให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็น ของ ประชาชน ผู้รับบริการ หรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อ เป็นข้อมูลในการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น

2) เทศบาลนครขอนแก่น ควรจัด กิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติงาน โดยยึด ประชาชนเป็นศูนย์กลางให้มากยิ่งขึ้น

3) เทศบาลนครขอนแก่น ควรจัด กิจกรรมรณรงค์ให้พนักงาน สมาชิกสภา เทศบาลนครขอนแก่น รวมทั้งประชาชน ใน เรื่องการประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาค้าง ต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ บุคลากรปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริม การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการ. (2550). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. [Online]. Available: www.dloc.net. [2553, มิถุนายน 25].
- การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการ. (2543). **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- โกวิท พวงงาม. (2543). **การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นายกรัฐมนตรี, สำนัก. (2542). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองกลางสำนักก.พ..
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะและบุญมีลี. (2546). **รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indicators of Good Governance)**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2543). **การกระจายอำนาจ**. [Online]. Available: <http://www.fda.moph.go.th/fdanet/html/product/other/kbs3/reform3.htm>. [2552, ตุลาคม 2].
- Yamane, T. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. (3rd ed). Tokyo: Harper International.